

Ett nationellt utsläppshandelssystem – så funkar det

24 november 2024

Magnus Nilsson
miljökonsult och klimatpolitisk analytiker

Bakgrund och motiv

1. Från och med 2027 omfattas praktiskt taget all fossilbränsleanvändning inom EU, som inte redan ingår i unionens nuvarande utsläppshandel (ETS1), av ett liknande, nytt, separat, system (ETS2). Det handlar framför allt om fossila drivmedel, men också om individuell uppvärmning och de industrier som inte ingår i ETS1. Riksdagen har beslutat att i Sverige dessutom inkludera utsläpp från jordbruk, skogsbruk och fiske.
 2. ETS2 innebär att den som säljer fossila bränslen inom unionen (fossil bensin, fossil diesel, kol, fossilgas, gasol etc.) i efterhand till Kommissionen måste lämna in utsläppsrätter motsvarande de utsläpp av fossil koldioxid de försålda varorna beräknas orsaka.
 3. Enligt EU-lagstiftningen får de samlade svenska växthusgasutsläppen 2021-2030 utanför ETS1 ("ESR-utsläppen") inte överstiga 270 miljoner ton koldioxidekvivalenter. Tilldelningen 2027-2030 uppgår till 94 miljoner ton. 65-70 procent av dessa utsläpp orsakas idag av fossila drivmedel (resten utgörs främst av metan och lustgas från jordbruket).
 4. ETS2 plus en del andra åtgärder kommer att bidra till att Sverige kan leva upp till lagstiftningen, men troligen räcker inte de åtgärder som beslutats eller planeras.
 5. Med ett nationellt utsläppshandelssystem, som kopierar ETS2, omfattar exakt samma svenska aktörer och exakt samma svenska utsläpp som ETS2, och öppnar samtidigt (1 januari 2027), kan vi på ett enkelt, billigt och träffsäkert sätt säkra att de svenska ESR-utsläppen inte blir större än EU-lagstiftningen tillåter. Systemet kan kombineras med t.ex. reduktionsplikt. I motsats till reduktionsplikten ger systemet nya intäkter till staten som kan användas för kompensation till sårbara grupper och regioner.
- På de följande bilderna förklaras dels hur ETS2 fungerar inom ramen för ESR, dels hur ett nationellt utsläppshandelssystem, här kallat SE ETS, skulle kunna fungera.

Totalt ESR-utrymme 2027-2030: 6,6 miljarder ton CO_{2eq} varav svensk tilldelning 94 miljoner ton CO_{2eq}

För åren 2027-2030 har EU:s medlemsstater tilldelats ett totalt utsläppsutrymme utanför ETS1 ("ESR-utrymmet") på ca 6,6 miljarder ton CO_{2eq}. Sveriges andel: ca 94 milj. ton.

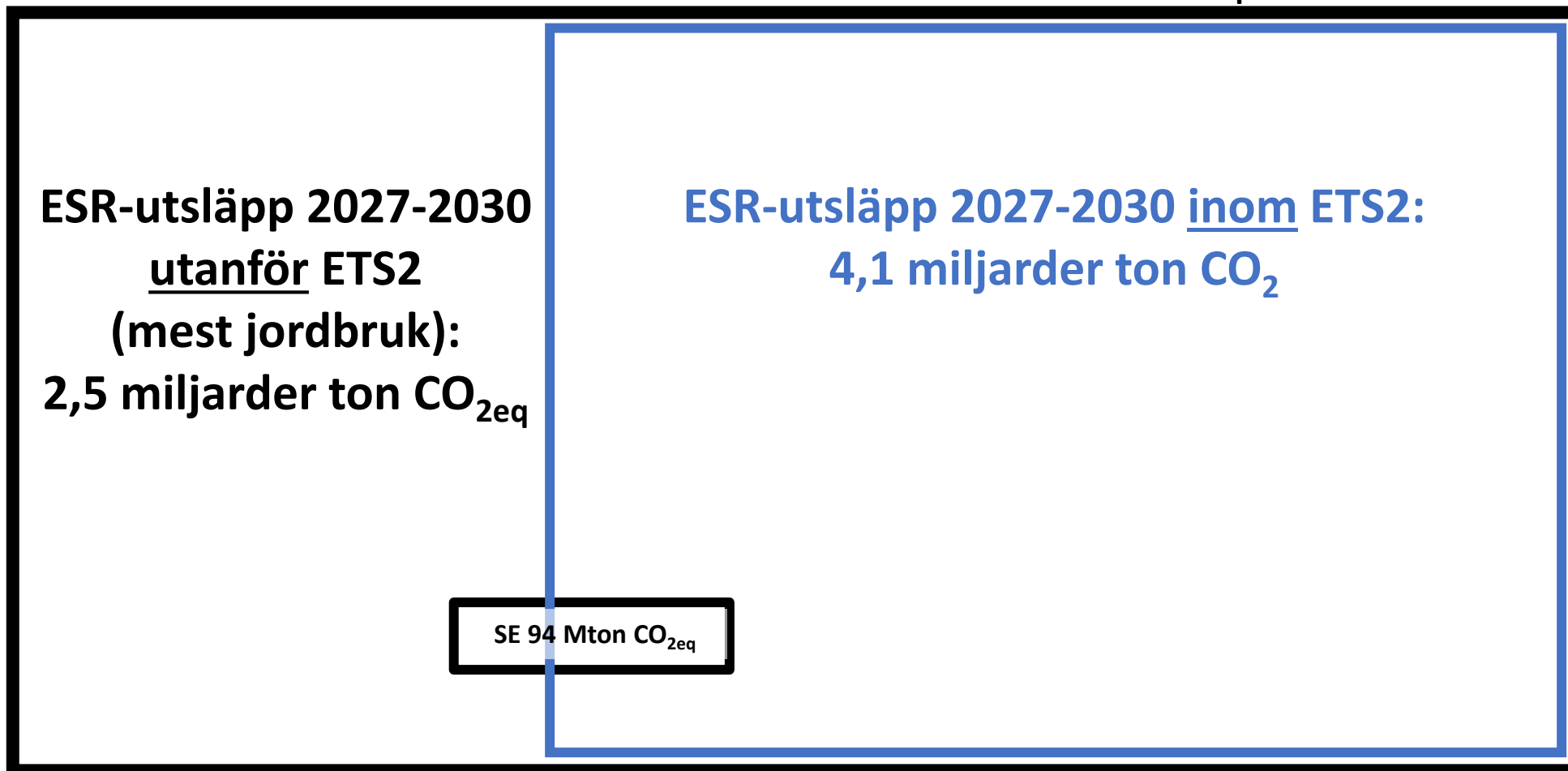
SE 94 Mton CO_{2eq}

ETS1 = Nuvarande utsläppshandelsystem. Omfattar alla större energi- och industrianläggningar + flyg och sjöfart inom EU.
ESR = Lagstiftning som sätter individuella tak 2021-2030 för de 27 medlemsstaternas utsläpp utanför ETS1
ETS2 = EU:s nya utsläppshandelsystem. Omfattar nästan all fossilbränsleanvändning under ESR, däremot inte utsläpp av metan och lustgas från jordbruket. Öppnas 2027.

Totalt ESR-utrymme 2027-2030: 6,6 miljarder ton CO_{2eq} varav svensk tilldelning 94 miljoner ton CO_{2eq}

För åren 2027-2030 har EU:s medlemsstater tilldelats ett totalt utsläppsutrymme utanför ETS1 ("ESR-utrymmet") på ca 6,6 miljarder ton CO_{2eq}. Sveriges andel: ca 94 milj. ton.

Av detta kommer 4,1 miljarder ton CO₂ att även omfattas av ETS2. Resten – i huvudsak utsläpp av metan och lustgas från jordbruket (2,5 miljarder ton) – berörs inte av ETS2.

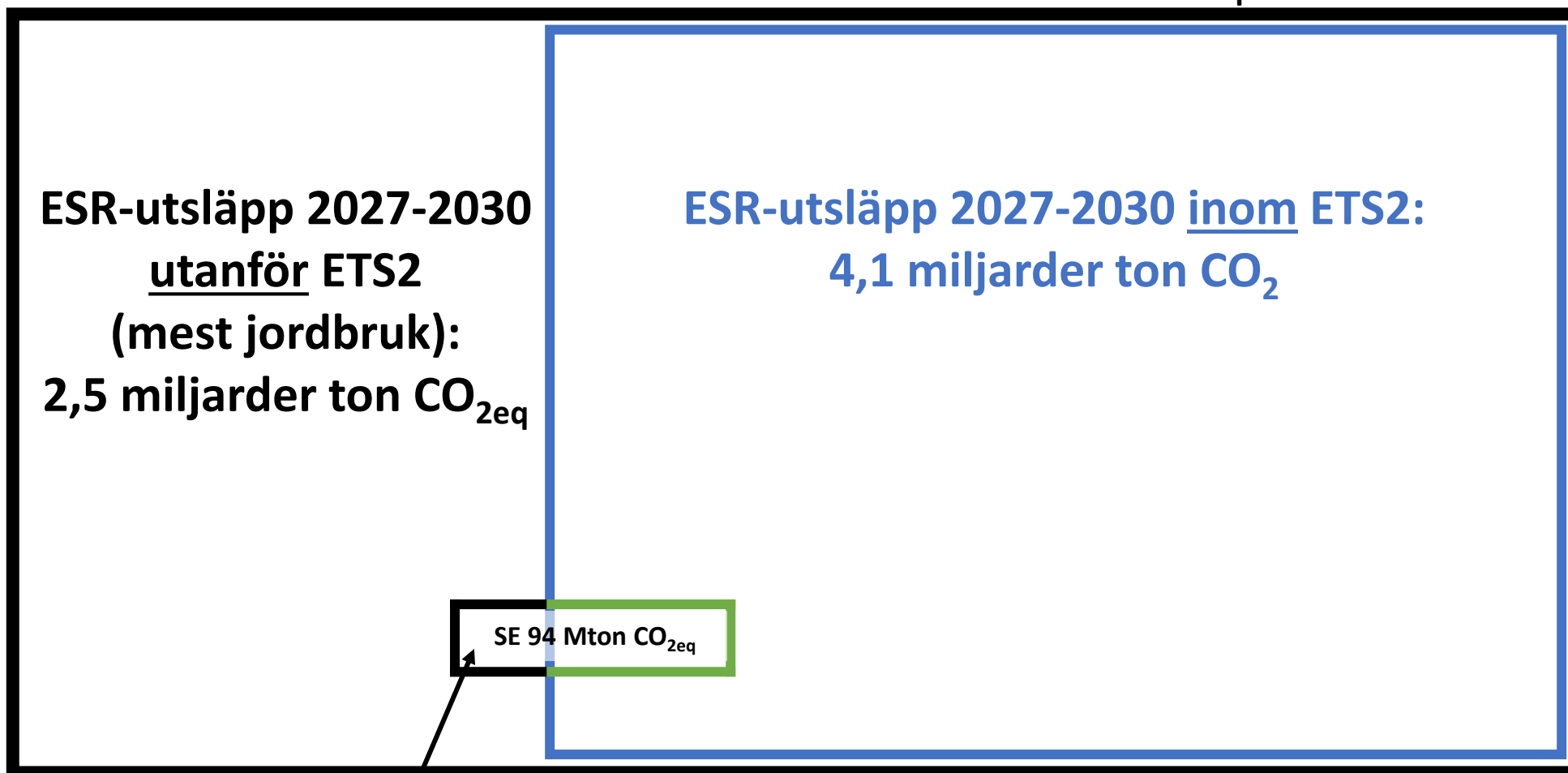
ETS1 = Nuvarande utsläppshandelsystem. Omfattar alla större energi- och industrianläggningar + flyg och sjöfart inom EU.
ESR = Lagstiftning som sätter individuella tak 2021-2030 för de 27 medlemsstaternas utsläpp utanför ETS1
ETS2 = EU:s nya utsläppshandelsystem. Omfattar nästan all fossilbränsleanvändning under ESR, däremot inte utsläpp av metan och lustgas från jordbruket. Öppnas 2027.

Totalt ESR-utrymme 2027-2030: 6,6 miljarder ton CO_{2eq} varav svensk tilldelning 94 miljoner ton CO_{2eq}

För åren 2027-2030 har EU:s medlemsstater tilldelats ett totalt utsläppsutrymme utanför ETS1 ("ESR-utrymmet") på ca 6,6 miljarder ton CO_{2eq}. Sveriges andel: ca 94 milj. ton.

Av detta kommer 4,1 miljarder ton CO₂ att även omfattas av ETS2. Resten – i huvudsak utsläpp av metan och lustgas från jordbruket (2,5 miljarder ton) – berörs inte av ETS2.

Jordbrukets utsläpp av metan och lustgas är svårt att snabbt minska. För att säkra att de totala svenska ESR-utsläppen inte blir större än 94 miljoner ton, måste därför de svenska utsläppen inom ETS2 begränsas till högst 60 miljoner ton.

varav svenska ESR-utsläpp utanför ETS2: ca 34 miljoner ton CO_{2eq}

ETS1 = Nuvarande utsläppshandelsystem. Omfattar alla större energi- och industrianläggningar + flyg och sjöfart inom EU.
ESR = Lagstiftning som sätter individuella tak 2021-2030 för de 27 medlemsstaternas utsläpp utanför ETS1
ETS2 = EU:s nya utsläppshandelsystem. Omfattar nästan all fossilbränsleanvändning under ESR, däremot inte utsläpp av metan och lustgas från jordbruket. Öppnas 2027.

Totalt ESR-utrymme 2027-2030: 6,6 miljarder ton CO_{2eq} varav svensk tilldelning 94 miljoner ton CO_{2eq}

För åren 2027-2030 har EU:s medlemsstater tilldelats ett totalt utsläppsutrymme utanför ETS1 ("ESR-utrymmet") på ca 6,6 miljarder ton CO_{2eq}. Sveriges andel: ca 94 milj. ton.

Av detta kommer 4,1 miljarder ton CO₂ att även omfattas av ETS2. Resten – i huvudsak utsläpp av metan och lustgas från jordbruket (2,5 miljarder ton) – berörs inte av ETS2.

Jordbrukets utsläpp av metan och lustgas är svårt att snabbt minska. För att säkra att de totala svenska ESR-utsläppen inte blir större än 94 miljoner ton, måste därför de svenska utsläppen inom ETS2 begränsas till högst 60 miljoner ton. Det kan säkras genom ett nationellt utsläppshandelssystem.

**ESR-utsläpp 2027-2030
utanför ETS2
(mest jordbruk):
2,5 miljarder ton CO_{2eq}**

**ESR-utsläpp 2027-2030 inom ETS2:
4,1 miljarder ton CO₂**

SE 94 Mton CO_{2eq}

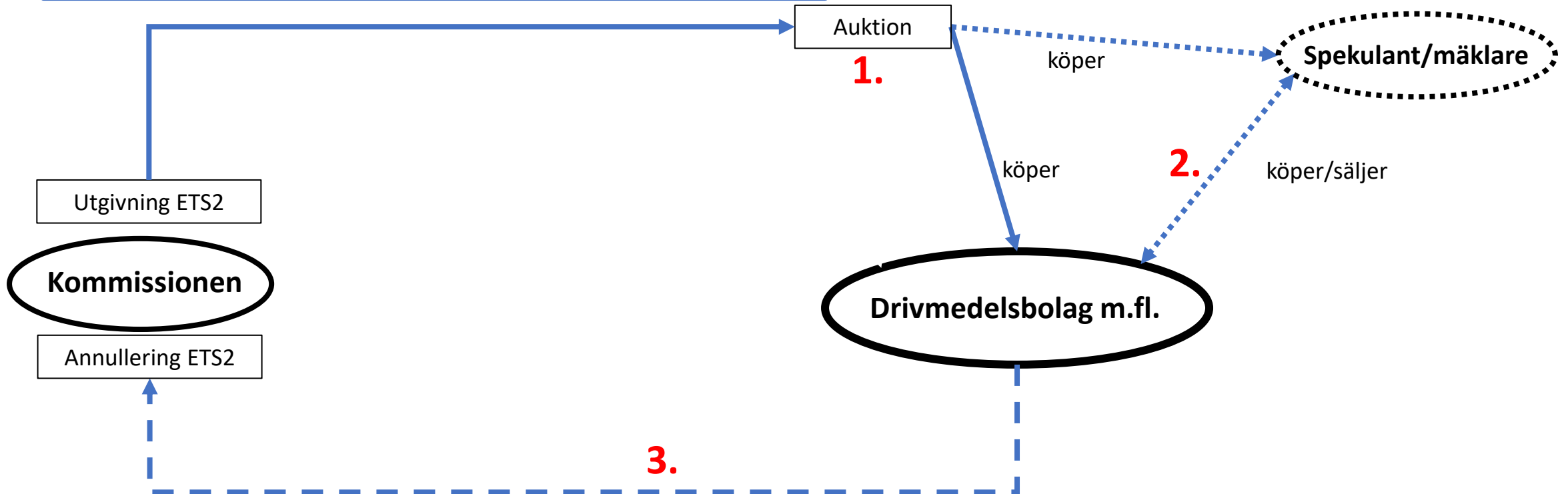
varav svenska ESR-utsläpp
utanför ETS2:
ca 34 miljoner ton CO_{2eq}

varav utsläpp inom
det nationella utsläpps-
handelssystemet ("SE ETS"):
max 60 miljoner ton CO₂

ETS1 = Nuvarande utsläppshandelssystem. Omfattar alla större energi- och industrianläggningar + flyg och sjöfart inom EU.
ESR = Lagstiftning som sätter individuella tak 2021-2030 för de 27 medlemsstaternas utsläpp utanför ETS1
ETS2 = EU:s nya utsläppshandelssystem. Omfattar nästan all fossilbränsleanvändning under ESR, däremot inte utsläpp av metan och lustgas från jordbruket. Öppnas 2027.

Så fungerar ETS2

1. De utsläppsrätter Kommissionen utfärdar säljs vid offentliga auktioner flera gånger i veckan. En del köps av de företag som säljer fossila bränslen (drivmedelsbolag m.fl.), resten av mäklare, banker, spekulanter. Utgivning 2027-2030: drygt 4 miljarder ETS2-utsläppsrätter.
2. För att hålla nere sina kostnader handlar företag som säljer fossila bränslen ETS2-utsläppsrätter med mäklare, banker, spekulanter – köper och säljer (ofta i form av så kallade terminer).
3. Efter att de fossila bränslena sålts lämnar bränsleföretagen tillbaka utsläppsrätter till Kommissionen (via Energimyndigheten) i förhållande till de utsläpp deras försäljning orsakat.

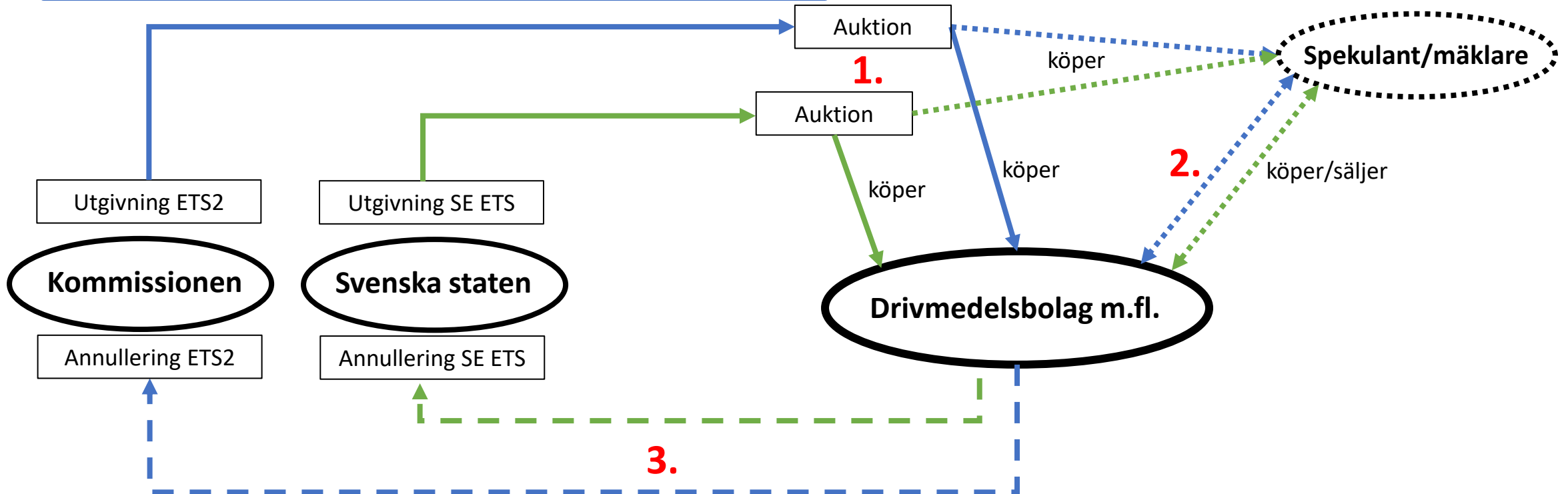

Så fungerar ETS2

1. De utsläppsrätter Kommissionen utfärdar säljs vid offentliga auktioner flera gånger i veckan. En del köps av de företag som säljer fossila bränslen (drivmedelsbolag m.fl.), resten av mäklare, banker, spekulanter. Utgivning 2027-2030: drygt 4 miljarder ETS2-utsläppsrätter.
2. För att hålla nere sina kostnader handlar företag som säljer fossila bränslen ETS2-utsläppsrätter med mäklare, banker, spekulanter – köper och säljer (ofta i form av så kallade terminer).
3. Efter att de fossila bränslena sålts lämnar bränsleföretagen tillbaka utsläppsrätter till Kommissionen (via Energimyndigheten) i förhållande till de utsläpp deras försäljning orsakat.

Så fungerar SE ETS

1. De utsläppsrätter svenska staten utfärdar säljs vid offentliga auktioner flera gånger i veckan. En del köps av de företag som säljer fossila bränslen (drivmedelsbolag m.fl.), resten av mäklare, banker, spekulanter. Utgivning 2027-2030: knappt 60 miljoner SE ETS-utsläppsrätter.
2. För att hålla nere sina kostnader handlar företag som säljer fossila bränslen i Sverige SE ETS-utsläppsrätter med mäklare, banker, spekulanter – köper och säljer (ofta i form av så kallade terminer).
3. Efter att de fossila bränslena sålts lämnar bränsleföretagen tillbaka SE ETS-utsläppsrätter till svenska staten (via Energimyndigheten) i förhållande till de utsläpp deras försäljning orsakat.

Mera information om förslaget till nationellt utsläppshandelssystem hittar du här:

<https://www.di.se/debatt/kopiera-eu-infor-nationell-utslappshandel/>

<https://www.nilssonproduktion.se/sa-skulle-ett-nationellt-utslappshandelssystem-fungera/>

Frågor kan ställas till: magnus@nilssonproduktion.se

Jag ställer gärna upp och presenterar och diskuterar förslaget på det sätt du själv önskar (offentligt eller slutet möte, webinarium etc).